
Blind nysgjerrighet

LEGELIVET

FREDERIK EMIL JUUL

fejuul.medisin@gmail.com

Avdeling for transplantasjonsmedisin

Oslo universitetssykehus

Ikke innskrenk blikket til lærebøkernes etablerte kunnskap. Ved å se utover det store kunnskapslandskapet kan vi kartlegge ukjente områder og derved avdekke ny kunnskap.

Foto: Jon Olav Nesvold

Medisinstudiet er unektelig langt. Mange nyutdannede vil ha levd nærmere en femdel av livet som medisinstudent. I løpet av den tiden blir det lest mange ord, setninger og sider, både i lærebøker og på nettsider. Med økt medisinsk kunnskap kommer også en økende erkjennelse av de mange kunnskapshullene og alt vi *ikke* vet. Jeg vil oppfordre alle studenter (og ferdige leger!) til å være uhemmet nysgjerrige på disse ukjente områdene og samtidig frigjøre seg fra såkalte etablerte sannheter. Mange sannheter er blitt endret opp gjennom historien.

Et klassisk spørsmål ved en forelesning, nærmest uansett disiplin: «Unnskyld, kan jeg stille et dumt spørsmål?» Spørsmålet var – og er – ofte noe mange i salen lurte på, og sjelden så dumt som spørsmålsstilleren skal ha det til. Ved å våge å eksponere egne kunnskapshull kan vi enten lære noe nytt eller avdekke begrensningene i det vi «vet». De klokere hodene jeg har møtt i og utenfor studie- og yrkessammenheng, har ofte hatt en egen evne til å snu og vende på

problemstillinger ved å endre på betingelsene. I studietiden var det å stille seg varianter av spørsmålet «Hva hvis ...?» en god måte å teste om vi forsto og behersket fagstoffet.

Tidligere i år utløste en jusprofessors tale en akademisk debatt om studenters rolle og deres vei til læring samt om professorer er lærere eller undervisere (1). Hva vil det si å skaffe seg kunnskap? Er det en individuell oppgave, eller bør kunnskapen erverves gjennom dosering fra en professor? Uavhengig av ståsted i debatten virket det å være enighet om at vi trenger nysgjerrige studenter som søker ny kunnskap. I sin søken kan studenten avdekke, og utvikle kritisk tenkning til det som allerede er kjent. Mange vil oppdage at det meste er ukjent, og at det fremdeles finnes spørsmål uten kjent svar.

De virkelig nysgjerrige kan omgjøre et av spørsmålene til en hypotese og ta det med inn i et forskningsprosjekt og slik forsøke å se om hypotesen er gyldig (2). Ved å avkrefte eller bekrefte hypotesen ligger det potensial til å skaffe seg ny viten. Å erkjenne feil og mangler ved tidligere sannheter og å ta det nye kunnskapsgrunnlaget til følge utgjør en viktig del av evidensbasert medisin (3). Samtidig bygger dagens kunnskap på tidligere forsøk, hypotesetesting og erfaring. Med andre ord: For å kunne stille spørsmålene vi ønsker svar på i morgen, må vi kjenne til det vi (ikke) vet i dag.

Jeg synes det er dumt med forelesere som ikke vil problematisere eller diskutere gjeldende fagkunnskap med studenter. En foreleser som åpent innrømmer begrensninger i eget og omkringliggende fagfelt, fremstår mer pålitelig i påstander om det vi mener å vite. Heldigvis er de aller fleste undervisere interessert i en god diskusjon, særlig ved tydelige forsøk fra spørsmålsstillerens side på å tenke selv. Likevel kan ikke spørsmålene komme helt uhemmet, med det resultat at man ikke kommer gjennom det man skal, og det er lite hensiktsmessig å fremlegge alt man vet, i et forsøk på å imponere. Ved forelesninger med stramt tidsskjema og begrenset mulighet til forsinkelser underveis kan spørsmålene komme i etterkant.

Hvor vil jeg med alt dette? Med høsten kommer et nytt studiesemester, både for undervisere og studenter. I utdanningsnummeret av Tidsskriftet ønsker jeg å oppfordre studentene til å vandre nysgjerrig i kunnskapslandskapet, løfte blikket fra læreboken og områdene med kjent kunnskap. Såkalte etablerte sannheter må stadig revideres, og uten skylapper mot ukjent kunnskap er det mulig å avdekke nye sannheter.

LITTERATUR

1. Randen M, Marvik J. Jusprofessor skjelte ut studentene sine i forelesning. Universitas 12.3.2018. <http://universitas.no/nyheter/63907/jusprofessor-skjelte-ut-studentene-sine-i> (28.5.2018).
2. Dahlum S. Hypotesetesting. I: Store norske leksikon. <https://snl.no/hypotesetesting> (28.4.2018).
3. Guyatt G, Cook D, Haynes B. Evidence based medicine has come a long way. BMJ 2004; 329: 990 - 1. [PubMed][CrossRef]

Publisert: 21. august 2018. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.18.0419
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. juli 2026.